

Bos & Hei

De afdelingskatern van Natuurpunt Maldegem-Knesselare

Beste Natuur.Sympathisanten

In het zomernummer van Natuur en Landschap Meetjesland werd uitgebreid ingezoomd op landbouw en natuur. Stikstofuitstoot, instandhoudingsdoelstellingen, mestactieplan, PAS,... werden er met kennis van zaken uiteengezet. Los van de technische details hebben ze alle tot doel te komen tot een haalbare en duurzame landbouw, goed voor de mens en zijn omgeving. Toch blijven het alle complexe gegevens die waarschijnlijk alleen door de specialisten in het veld ten volle worden begrepen. Het is dan ook spijtig vast te stellen dat deze begrippen veelal al te gretig en mediatiek worden aangeprezen om de schijnbare onverenigbaarheid tussen landbouw en natuurbehoud in de verf te zetten. Schijnbaar? Inderdaad! Win-win situaties door samenwerking tussen landbouw en Natuurpunt zijn niet uit de lucht gegrepen. Concrete voorbeelden hiervan vind je ook in Maldegem en Knesselare, maar zijn weinig tot niet gekend. Reden te meer om deze samenwerking in dit nummer in de kijker te stellen. Lees mee en ontdek hoe vijf landbouwers samen met Natuurpunt Maldegem-Knesselare samen werken aan een ecologisch en economisch duurzame landbouw in het Maldegemveld.

Hopelijk mag deze samenwerking een opstapje zijn naar meer. Ook in onze andere natuurgebieden wordt het traditioneel landbouwgebruik in ere hersteld. Zo heeft het Zegbroek in Ursel, onze jongste telg, een fantastisch potentieel tot samenwerking. Deze zeer natte weiden zijn misschien niet geschikt voor akkerbouw, ze zijn wel geschikt als wei- en hooiland én ze zijn belangrijk bij de oppervlakteberekening voor quota voor mestafzetting. Daarnaast huisvesten ze nog steeds een zeer rijke flora en fauna, geënt op het traditionele landbouwgebruik van hooilanden zoals je verder in dit nummer kan lezen. Ook hier zijn landbouw en natuurbehoud dus eenvoudig verenigbaar naar het voorbeeld van het Maldegemveld. Het maaibeheer op een kleine weide in eigendom van Natuurpunt door een plaatselijke landbouwer bijt hier de spits af en smaakt naar meer. Laat de samenwerking in het Maldegemveld ook hier inspirerend werken!

Wil je de resultaten van deze samenwerkingen zelf in het veld eens proeven? Kom dan af naar onze maandelijkse natuur- en landschapswandeling en breng gerust je familie, een vriend(in) of buur mee. Deze gegidste wandelingen staan open voor iedereen en hebben als doel laagdrempelig kennis te maken met de natuur in eigen streek. Meer informatie over deze en andere activiteiten van Natuurpunt Maldegem-Knesselare vind je achteraan deze middenkatern.

Veel leesplezier. Steven Degraer.

Voorzitter Natuurpunt Maldegem-Knesselare

Samenwerking tussen landbouwers en onze Natuurpunt afdeling

Dirk Develter

Op de milieuraad van 11 juni laatstleden werd advies gevraagd over de zesde uitbreiding van het Maldegemveld en had de landbouwvertegenwoordiging een discussie geagendeerd met betrekking tot de PAS-brief ("Programmatische Aanpak Stikstof") waarover verder meer. Het was daarbij de bedoeling om tot een unaniem standpunt te komen, hetgeen moeilijk was omdat de tekst inzake het PAS-standpunt slechts enkele dagen voor de milieuraad werd ingediend. Op het eerste zicht twee mogelijks tegenstrijdige punten dus, maar de milieuraad verliep in een erg constructieve sfeer en ook na afloop volgde een interessante dialoog rond samenwerkingsvormen tussen natuur en landbouw. Deze discussie kent ongetwijfeld nog een vervolg in de milieuraad.

Aan de hand van de volgende getuigenissen van vijf landbouwers waarmee we samenwerken in het Maldegemveld hopen we alvast duidelijk te maken dat zowel natuur als landbouw gebaat zijn bij samenwerking zoals enkele citaten van de betrokken landbouwers zelf aangeven ; mits een open geest en opgeven van vastgeroeste standpunten en een portie redelijkheid en menselijkheid varen beide partijen goed bij samenwerking. Natuurpunt omdat onze plaatselijke vrijwilligers eenvoudigweg niet in staat zijn tot efficiënt natuurbeheer op al te grote oppervlakken en plaatselijke landbouwers omdat beheersovereenkomsten een manier vormen om extra grond gratis ter beschikking te krijgen.

In Maldegem onderhandelde Steven De Bruycker 3-4 jaar geleden alle gebruiksovereenkomsten maar sindsdien is het vooral Johan Bosmans die als aanspreekpunt voor Natuurpunt functioneert bij de betrokken landbouwers. Een dergelijke overeenkomst wordt voor één tot negen jaar afgesloten en houdt meestal in dat Natuurpunt een terrein ter beschikking stelt en dat de landbouwer in kwestie voor het maaien en of begrazen van de grond een symbolische euro ontvangt. Deze vorm van natuurbeheer is gericht op biologische verrijking, hetgeen een nulbemesting veronderstelt zonder gebruik van pesticiden.

Sommige landbouwers helpen ons met kleine werken zoals het opvullen van poelen bij extreme droogte (zo werd er deze zomer maar liefst 60.000 liter water vervoerd), het inzaaien van een 6-meter brede strook gerst op sommige percelen (de landbouwer bekostigt het zaaigoed en voert de werken uit) en kleine kraanwerken. Op dit moment bekijken we hoe we samen met onze landbouwers de beheerresten (maaisel) kunnen omzetten in compost welke zij kunnen uitspreiden op hun akkers.

En nu laten we de landbouwers zelf aan het woord..

Arvid Claeys

Vader Christiaan Claeys liet zijn traditioneel melkveebedrijf te Blakkeveld met 50-tal koeien over aan zijn dertigjarige zoon Arvid en assisteert hem voltijds bij de exploitatie ervan. Eind 2014 viel een "PAS-brief" in de bus waarbij hun bedrijf met code oranje werd geklasseerd. Dit betekent dat het bedrijf volgens de Vlaamse administratie een te grote bijdrage levert aan de stikstofneerslag en bij het verlenen van nieuwe vergunningen wordt gevraagd maatregelen te treffen om die uitstoot te verminderen. Ongeveer 1.420 bedrijven in Vlaanderen, waarvan 15 in Maldegem verkeren in dit geval. Uiteraard legt dit een hypotheek op de uitbreidingsmogelijkheden en eventuele verkoopwaarde van het bedrijf.

Vader, zoon en kleinzoon Lennert Claeys op de foto

Arvid heeft op Maldegems grondgebied de grootste oppervlakte Natuurpunt terreinen in beheer te weten een kleine 20 hectare waarvan ruim 10 hectare bruikbare landbouwgrond bovenop de 40 hectare van hun bedrijf. Het betreft verschillende weilanden en akkers in eigendom van Natuurpunt die ze kunnen beheren door een jaarlijkse gebruiksovereenkomst.

Dit laat hen toe de beheerde akkers in te zaaien met raaigras en een strook gerst en de weilanden te maaien met nabegrazing, sommige enkel met begrazing. Bij het voederen mengen ze het armere hooi van de beheerde percelen met raaigras. Nabegrazing op de beheerde percelen is mooi meegenomen bvb voor droogstaande koeien (nvdr koeien die na 7 maanden melkgift geen melk leveren) die te vet zouden worden op bemest weiland. Alle percelen worden ingebracht voor de mestbank, hoewel ze niet bemest worden maar hoogstens (de raaigras-akkers) met potas bestrooid. Hier staat een symbolische euro beheerskosten tegenover en wederzijdse assistentie waar mogelijk bvb bij het vullen van poelen, water geven, stal uitmesten,..

Meer en meer, soms zelfs jonge, landbouwers stoppen met de exploitatie van hun bedrijf. Die grond werd vroeger herverdeeld onder andere landbouwers maar dat is nu dikwijls niet het geval omdat sommigen omwille van de subsidies na hun pensioen verder blijven doen ofwel omdat er zich zelfstandigen op de boerderij komen vestigen waarbij de grond niet vrij of in pacht beschikbaar komt. Bovendien zijn de landbouwbedrijven hier kleiner dan in de polders waardoor elke hectare telt en bvb perceelrandbeheer minder populair is. In die context vinden Arvid en Christiaan een beheersovereenkomst tussen Natuurpunt en lokale landbouw een goed idee en een duurzame oplossing naar de toekomst toe.

Als landbouwers niet alles naar zich toe willen trekken én Natuurpunt zich menselijk opstelt dan is het, zoals hier gemakkelijk samenwerken en zeker met vlotte en gemakkelijke Natuurpunt contactpersonen als Johan Bosmans en Kurt Dekesel. Dan wordt geven en nemen en profiteren van elkaar heel wat aantrekkelijker dan elk op zijn eilandje en naast elkaar te werken en elkaar af te schieten. Niet willen terugkomen op vastgeroeste oude

standpunten levert niets dan gemiste kansen, ergernis en jaloezie op. Nee, dan zijn de beheersovereenkomsten de logische weg vooruit waar iedereen baat bij heeft.

Albert Blomme

Albert Blomme heeft in de Vulderstraat te Adegem een traditioneel melkveebedrijf, code groen (dus geen probleem wat betreft stikstofuitstoot), met 60 zwartbonte Holstein melkkoeien en een veertigtal dikbillen, het jaar rond zo'n 120 beesten. Albert is 59 jaar oud, is mee met zijn tijd getuige de zonnepanelen op de schuur maar heeft geen opvolging en hoopt tot aan zijn pensioen de huidige beheersovereenkomst met Natuurpunt te kunnen voortzetten.

De vijf hectare weiland die hij pachtte werden hem drie jaar geleden door de eigenaar (Jozef Schoors) in voorkoop aangeboden maar de relatief lage opbrengst omwille van de bemestingsnorm woog niet op tegen de vraagprijs. Albert ging dan ook gretig in op het Natuurpunt voorstel om zijn voorkooprecht niet te gebruiken indien hij nog 5 jaar op deze weilanden mocht boeren. Dit werd zo beschreven in notariële akte. Er werd ook beschreven

dat één hectare land zou worden gebruikt voor de provinciale waterbufferwerken. Hiervoor kreeg Albert een groter stuk weiland (ook voor 5 jaar) ter beschikking als compensatie, waardoor hij nu 5.5 hectare in beheer heeft van in totaal 52 hectare bedrijfsoppervlakte. Hij geeft deze gronden aan bij de mestbank, goed voor twee grootvee eenheden per hectare of 11 koeien die het beheerde weiland afgrazen. Occasioneel hooit hij de twee weilanden deels ook ter mechanische bestrijding van distels (in plaats van te sproeien). Hij mengt dit mager hooi met raaigras om het voeder wat structuur te geven. De terreinen werden door Natuurpunt degelijk afgezet met drie draden, zonder schrikdraad waardoor de bramen vrij spel mogen krijgen langs de perceelsrand. Bij problemen helpt Johan van Natuurpunt ze snel op te lossen en al bij al is Albert zeer te spreken over de correcte samenwerking en faire compensatie.

Michel Maenhout

Michel Maenhout heeft een traditioneel melk-en vleesveebedrijf te Kleit met code oranje wat in zijn geval voorlopig minder problematisch is gezien zijn vergunningen lopen tot na zijn pensioensleeftijd en er

waarschijnlijk geen familiale opvolging is. Het bedrijf is 35 hectare groot waarvan 2.7 hectare weiland in 9 jaar lopende beheersovereenkomst met Natuurpunt.

Hij pachtte een klein stuk weiland van Natuurpunt en toen Natuurpunt een aanpalend vier keer groter stuk weiland kon kopen werd hem dit in beheer aangeboden op voorwaarde dat hij stopte met bemesten en gebruik van pesticiden op het gehele blok weiland. Het weiland werd met prikkeldraad afgezet door Natuurpunt waarmee de samenwerking (via Johan) vlot verloopt. Het weiland wordt na 15 juni gemaaid met nabegrazing en wordt aangegeven aan de mestbank. De opbrengst op het oorspronkelijke stukje ligt fors lager dan bij bemesting enkele jaren terug maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd door de grotere oppervlakte die zonder pachtkosten ter beschikking wordt gesteld. Het hooi valt goed in de smaak, enkel de oprukkende biezen blijven onaangeroerd achter.

Steven Vandeputte

De ouders van Steven Vandeputte hielden op hun boerderij te Aarsele bij Tielt een oud Belgisch "West Vlaams Rood" runderras. Toen in de jaren zeventig veel bedrijven kozen voor specialisatie in melkproductie met het Holstein ras of vleesproductie met witblauwen bleven zij zweren bij hun ongevlekte en prachtig dieprode runderras. Stevens opa zei altijd dat "je iets moet hebben dat een ander niet heeft, niet kan of niet durft. Dan ga je er vanzelf een keer geld aan verdienen". Steven en zijn vrouw Nathalie, en wellicht op zijn beurt hun 11 jarige zoon, zetten de boerderij verder maar erfden ook de liefde voor het ras.

Steven Vandeputte en zoon

Ze houden vandaag 210 runderen waarvan een dertigtal (2/3 West Vlaams rode maar ook 1/3 Holsteiners) voor de melk maar het merendeel voor vleesproductie en het dubbelzijdige ras wordt bij hen ook verder op vleesproductie geselecteerd. Ze hebben geduld moeten hebben en jarenlang een lagere kiloprijs gekregen voor hun gevelesde koeien. Samen met het CRV en dertien andere kwekers van het ras klopten ze aan bij VLAM (Vlaams Centrum voor Agro -en visserij Marketing) zodat in 2012 het vlees van de vrouwelijke dieren als streekproduct erkend werd. Mee daardoor, maar ook omdat de vraag op dit moment groter is dan het aanbod krijgen ze vandaag meer dan de gangbare kiloprijs.

Het sterk met vet gemarmerde vlees is tegenwoordig namelijk erg gegeerd omwille van zijn aparte smaak ("een goede ouderwetse biefstuk") en komt vooral na 6-7 weken in de rijpingskast goed tot zijn recht. Het koeienvlees wordt rechtstreeks verkocht aan enkele beenhouwers zoals Luc De Laet in Hove bij Antwerpen en aan Van Dierendonk te St Idesbald die beiden tekst en uitleg geven bij dit ras.

De boerderij (code groen) beslaat 35 hectare akker en weiland en bevindt zich in een groentestreek waar vrijgekomen weiland direct gescheurd wordt voor groenten en het moeilijk is om bijkomend weiland te verwerven. Daarom schreven Steven en Nathalie jaren geleden zelf verschillende partijen aan teneinde bijkomende grond in beheer te krijgen. Zo zochten ze contact met Natuurpunt met de suggestie om natuurgebieden te begrazen met hun oude West Vlaamse rode in plaats van Schotse hoogland runderen. Drie jaar terug startte zo de samenwerking met Natuurpunt in de Vortebossen en dit voorjaar in het Maldegemveld. Op die manier kunnen ze hun oppervlak aanvullen met in totaal 10 hectare weiland en 15 hectare hectare van Natuurpunt en van Agentschap Natuur en Bos ("ANB" in de Meikensbossen, te Dentergem, Tielt).

De jaarlijkse beheersovereenkomst met Natuurpunt gaat gepaard met een inscharringscontract wat een alternatieve manier is om aangifte te doen bij de mestbank (voor de "rechtstreekse uitscheiding") op basis van het aantal dieren in plaats van het aantal hectare en zonder aangifte van het perceel. Dat is hier aangewezen omdat bvb in het Maldegemveld 4 drachtige koeien van het voorjaar tot de late herfst op 1.5 hectare weiland

terecht kunnen maar even goed, graag en dikwijls in de aanpalende 10 hectare bos waar ze eten wat ze lusten (onder andere bramen). Ze krijgen vooraf een bolus mineralen opgeschoten en worden wekelijks op de weide gelokt met wat korrels opdat ze niet zouden vervreemden. In de herfst komen ze dan goed gevleesd binnen om in februari-maart te kalven. De samenwerking via Johan Bosmans verloopt vlekkeloos ; zo werd een drooggevallen waterpomp onmiddellijk verzet.

Johan Sierens

Vader Sierens boerde zijn leven lang en nog steeds, niettegenstaande zijn 76 jaren, in de Kallestraat. Omdat zijn boerderij tegen de dorpskern van Adegem lag achtte zoon Johan het raadzamer om in 1999 een andere boerderij met koeien en varkens te Mollevijver (Adegem) over te nemen. Toen in mei van datzelfde jaar de dioxinecrisis toesloeg en zware investeringen nodig zouden zijn voor de varkenshouderij besloot Johan te stoppen met varkens en tegen het advies van vader in met geiten te beginnen. Dat liep zo goed dat Johan en zijn echtgenote in 2006 beslisten om ook met koeien te stoppen en zich volledig toe te leggen op geitemelk. Omstreeks die tijd startte Johan met een gras-klaver weiland waarbij de klaver voor een hogere grasopbrengst zorgt maar ook voor meer eiwitten in het voeder. Volgens het Louis Blok instituut is dit overigens een efficiënte natuurbeheersmaatregel om fosfaten uit de bodem te halen. Op advies van een onafhankelijke voorlichter en dit keer met stille goedkeuring van vader schakelde het bedrijf in 2011 over naar bio niet zozeer uit overtuiging maar omwille van de meerprijs voor de melk. Die omschakeling naar bio was een zware investering omwille van de twee jaar overgang voor het land en zes maand voor de dieren. Een periode waarin de lagere opbrengst niet gecompenseerd werd door een hogere prijs en waarbij de Europese steun eigenlijk pas achteraf kwam. Ondertussen zijn Johan en partner hoe langer hoe meer overtuigd dat bioboeren een haalbare kaart is en een stuk de bio-wereld ingegroeid. Het ziet er naar uit dat hun kinderen (oa de 15 jarige zoon) er een familietraditie zullen van maken.

Ze sloten zich aan bij een coöperatieve voor biologische geitenmelk met 35 andere landbouwers waarvan 7 Belgische (voornamelijk in Oost-en West Vlaanderen, maar ook 2 in Limburg). De coöperatieve is de grootste geitenmelkleverancier in Europa waardoor ze zelf de prijs kunnen bepalen en veel minder gevoelig zijn voor prijsschommelingen en prijsdruk vanuit de distributie zoals bij conventionele koeienmelk. De coöperatieve wordt bestuurd door vijf collega landbouwers en houdt één of twee maal per jaar een groepsvergadering waar de grote beslissingen in groep worden genomen. De melk gaat voornamelijk naar kaasmakerijen in België, Nederland en Frankrijk maar recent ook wel naar babymelkpoeder dat beter verteerbaar is o.a. omwille van het lagere lactosegehalte. Beleverde geitenkaasmakerijen in Vlaanderen zijn de Damse kaasmakkerij (met de 'Damse Mokke'), het Hinkelspel in Sleidinge, Le Larry in Locristi en Capra in Halen.

Op de boerderij (code groen) zitten zo'n 450 geiten en drie dekbokken voornamelijk van het ras Sanen, maar ook wel wat Toggenburger en Nubisch bloed. Ze zitten in verschillende stallen onder andere in een hellingstal (cf foto), nog een overblijfsel uit de koeienperiode, voor lager stroverbruik wat effectief blijkt te werken. De dieren worden tweemaal daags gemolken wat behoorlijk arbeidsintensief is en gaan 's namiddags de weide op (wat verplicht is onder het bio statuut. Afdragen geiten worden verkocht voor de halal vleesmarkt omdat er onvoldoende interesse is voor bio geitenvlees.

Het bedrijf is 35 hectare groot waarvan drie hectare in beheer in het Maldegemveld met een jaarlijkse beheersovereenkomst met Natuurpunt op twee weiden, een grasklaverweiland dat 2 à 3 maal gemaaid wordt en een weiland dat enkel begraaasd wordt. Op beide percelen geldt nulbemesting (wel potas op grasklaver) en beide worden aangegeven aan de mestbank. Daarnaast heeft Johan nog vier hectare Natuurpunt grond in

maaibeheer in het Bulskampveld (hoewel dat misschien afloopt) evenals een biologisch grasklaverweiland van het gesticht. Johan betreurt dat een stuk van de grasklaver werd afgegraven maar voor het overige loopt de samenwerking met Johan en met Natuurpunt in het algemeen heel goed : "Als we van weerskanten toegevingen doen moet dit lukken".

Maaibeheer Zegbroek • 18 tot en met 20 juni

Johan Van Opstaele

Midden in het Zegbroek liggen twee percelen van ongeveer anderhalve hectare die gedurende een achttal jaar niet meer werden bemest. In het najaar van 2013 werden daar, met hulp van RLM, twee poelen gegraven om de biodiversiteit van onze amfibieën terug een boost te geven. Nu zijn we, in samenwerking met Natuurpunt Maldegem-Knesselare, begonnen om jaarlijks de percelen te maaien en het hooi af te voeren om zo op relatief korte termijn het grasland te verarmen, zodat we de vroegere bloemrijke hooilanden kunnen terug krijgen. Het hooi wordt in kleine balen geperst en in recycleerbare folie (made in Belgium) gewikkeld, waardoor er geen enorme machines aan te pas komen. Wel een ingenieus opraapsysteem, bedacht en gecreëerd door loonwerker Geert zelf, wat de arbeid veel lichter maakt - kijk maar naar de fotoreportage.

Naast een drietal zeggesoorten, die het gebied zijn naam gaven, zijn op de percelen nu al pijptorkruid en echte koekoeksbloem aanwezig. Vroeger waren bijna alle percelen in het Zegbroek omzoomd met knotwilgen. Vandaag zijn ze in het centraal gedeelte jammer genoeg zo goed als verdwenen maar we willen ze geleidelijk aan terug aanplanten op de perceelgrenzen waardoor het gebied zijn eeuwenoud uitzicht en landschappelijke waarde terugkrijgt.

In het meest noordelijke perceel, in de grote rietkraag rond de poel, broedt de kleine karekiet. Langs de perceelgrens is er een ruigte met bramen en zeggen ontstaan, waarin de grasmus graag vertoeft. Het is zalig om tijdens de werken de vlucht en het miauwen van een koppeltje buizerds te bewonderen dat reeds jaren een nestplaats heeft gevonden in het nabijgelegen populierenbos. De stilte wordt ook aangenaam gebroken door de roep van een foeragerende koekoek. Reeën die aan de poelen komen drinken en in de rietkragen rusten, zijn regelmatig te zien, alsook een opvliegend witgatje. Ook de zang van de bosrietzanger en de roep van de kwartel zijn af en toe te horen. Boven het water van de poelen vinden ondertussen territoriumgevechten plaats tussen platbuiklibel, gewone oeverlibel, grote keizerlibel en bloedrode heidelibel.

Kortom, het Zegbroek was gedurende een aantal dagen niet alleen het middelpunt van beheerbedrijvigheid, maar ook een bruisend spel van zang en kleur van vogels, insecten en bloemen. Een gebied waarvan de natuurwaarde in de loop der jaren door menselijk ingrijpen is aangetast maar die we hopelijk geleidelijk aan weer kunnen herstellen. De eerste stappen, met reeds zichtbaar resultaat, zijn gezet.

Met dank aan Johan Bosmans, Marleen Van Landschoot en Geert Landuyt.

Vleermuizen vangen in het Drongengoed

Maya De Maegdt - JNM 's Heerenbosch

Tot voor kort kende ik vleermuizen alleen als de diertjes die je 's nachts rond ziet cirkelen bij een schuurtje of die je tijdens hun winterslaap ondersteboven kan waarnemen in grotten, bunkers, enz. Maar nog nooit had ik de kans gekregen hen van nabij te bestuderen. Het vleermuizenkamp gaf mij deze kans en die greep ik dan ook met beide handen.

De eerste avond vleermuizen opsporen in het Drongengoedbos te Knesselare met de vleermuis- of batdetector was voor velen niet echt nieuw, maar de volgende nachten vleermuizen vangen met de zogenoemde mistnetten en ze daarna voorzien van zenders kende ik alleen uit natuurdocumentaires. Het dient niet te worden gezegd dat dit een topper was om dit 'live' te kunnen meemaken!

Mistnetten zijn flinterdunne netten waarin de vleermuizen vast komen te zitten wanneer ze er tegenaan vliegen. Om de vangkans te vergroten wordt gebruik gemaakt van een vleermuislokker: een apparaatje dat sociale geluiden afspeelt waarop vleermuizen gaan reageren. Eenmaal een vleermuis gevangen, worden gewicht, onderarmleente, geslacht, enz. genoteerd. Daarna gaat men ze zenderen om ze 's anderendaags via "telemetrie" te lokaliseren. Door met een antenne de omgeving af te scannen wordt het geluid van de zender opgespoord en het ligt dan in de bedoeling steeds dichterbij te gaan door het geluid in toenemende sterkte te volgen.

Paulien zoekt kolonieboom - Willem Van Echelpoel

Zo konden we uiteindelijk de kolonieboom vinden waar de vleermuizen overdag slapen. 's Avonds werden de uitvliegende vleermuizen dan op die plek geobserveerd en geteld.

Met deze techniek hebben we zeer veel verschillende soorten kunnen determineren. Waaronder: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en de grootoorvleermuis. Maar de waarneming van het kamp, die iedereen met verstomming sloeg en niet in het minst de vleermuisexpert en oud-JNM-er, Daan Dekeukeleire, was de bosvleermuis! Samen met het vleermuisenkamp deden we de derde vangst in Vlaanderen!

JNM'ers tellen een kolonieboom uit - Hans Vermeiren

Bosvleermuis - Hans Vermeiren

Grootoorvleermuis wordt onderzocht - Hans Vermeiren

Buiten de vleermuizen hebben we in het Drongengoedbos ook nog de damherten, die daar al van oudsher voorkomen, kunnen spotten en zagen we ook o.a. een zwarte ooievaar. Dit om maar een paar van de markantste waarnemingen op te sommen. Naast de excursies in de natuurgebieden rond de kampplaats en wandelingen met meer dan 200 schapen, leerden we ook werken met bosmaaiers. Die gebruikten we om het Maldegemveld, een stukje heide van Natuurpunt, te maaien. Hierdoor wordt de bodem voedselarm en kan de biodiversiteit vergroten.

Het vleermuizenkamp was een fantastische ervaring en zal dan ook nog lang een mooie herinnering blijven!

Schapen herden - Paulien Vanhauwere

Activiteitenkalender tot eind 2015

Zaterdag 26 september: beheervoormiddag in het Maldegemveld

Een ideale gelegenheid voor wie de natuur eens op een andere manier wil beleven en graag de handen uit de mouwen steekt. Ook al heb je maar een uurtje de tijd, iedereen (jong en oud) is van harte welkom.

We zullen wandeldijken maaien op de percelen waar de waterbergingswerken vorig jaar zijn uitgevoerd door de Provincie Oost-Vlaanderen.

We zorgen voor het nodige werkmateriaal en een drankje voor tussendoor. Je kan maldegemveld@natuurpuntmaldegemknesselare.be gebruiken als email contact.

Trefpunt: [loods Natuurpunt](#), (GPS: N 51.155117, E 3.47198), Urselweg 81 B, Maldegem-Kleit

Om: 9.00u-13.00u (gelieve de pijlen te volgen bij laattijdige aankomst).

Info: [Johan Bosmans](#) 0474 87 17 62

Zondag 4 oktober: natuur- en landschapswandeling

Natuur- en landschapswandeling, iedere eerste zondag van de maand, in en rond het Maldegemveld en het Drongengoed. Onderwerp: Paddenstoelen.

Trefpunt: [Parking ANB](#), (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Om: 9.00u

Info: [Etienne Vanaelst](#) 0474 64 23 23

Zondag 10 oktober: Knetterende Nacht van de Duisternis in het Drongengoed **SPECIALE WEEK VAN HET BOS EDITIE.**

Kies uit een korte bossfeerwandeling, een familiezoektocht voor jong en oud of een avonturenzoektocht met GPS. Keuvel na bij het kampvuur met vuurspuwer op de Drongengoedhoeve. We doven het vuur om 01u00

Meer details via www.natuurpuntmaldegemknesselare.be. Bezoek ook www.drongengoed.be voor meer informatie over de Week van het Bos in het Drongengoed

Trefpunt: Volg de pijlen vanaf de Drongengoedweg, 9910 Knesselare

Om: Start tussen 19u30 en 21u00 op de taxibaan van het vliegveld Ursel

Info: [Luc Dellafaille](#) 0494 06 60 78

Zaterdag 17 oktober: beheervoormiddag in het Maldegemveld SPECIALE WEEK VAN HET BOS **EDITIE**

Een ideale gelegenheid voor wie de natuur eens op een andere manier wil beleven en graag de handen uit de mouwen steekt. Ook al heb je maar een half uurtje de tijd, iedereen (jong en oud) is van harte welkom. Langs de Drongengoedweg zullen we op geplagde percelen de pitrus, jonge berk en den maaien zodat we betere kansen bieden aan de typische heideflora en -fauna die het Maldegemveld typeren. Het maaisel zal worden afgevoerd. Op deze geplagde percelen staat veel jonge struik- en dopheide, zonnedauw en veenmos. Ideale leefgebieden voor insecten zoals groene zandloopkever, vlinders zoals het groentje, levendbarende hagedis en vogels zoals boompieper en boomleeuwerik.

Wij zorgen alvast voor het nodige werkmateriaal en een drankje voor tussendoor.

Je kan maldegemveld@natuurpuntmaldegemknesselare.be gebruiken als email contact.

Trefpunt: [Parking ANB](#), (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Om: 9.00u-13.00u (gelieve de pijlen te volgen bij laattijdige aankomst).

Info: [Kurt De Kesel](#) 0474 48 30 22 - [Luc Dellafaille](#) 0494 06 60 78

Zaterdag 31 oktober: beheervoormiddag Torrebos

Naar jaarlijkse traditie verbeteren we de toegankelijkheid van het bos via de Paplingodreef en maken we komaf met Amerikaanse exoten en consoorten.

We zorgen voor het nodige werkmateriaal en een drankje voor tussendoor, misschien zelfs de fameuze soep van eigen makelij of zelf gebrouwen bier als nieuwigheidje.

Trefpunt: [Poel Torrebos](#) (GPS: N 51.170168, E 3.43842), Torredreef 10, Maldegem-Kleit

Om: 9.00u-13.00u

Info: [Dirk Develter](#) 050 71 91 82

Zondag 1 november: natuur- en landschapswandeling

Natuur- en landschapswandeling, iedere eerste zondag van de maand, in en rond het Maldegemveld en het Drongengoed.

Trefpunt: [Parking ANB](#), (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Om: 9.00u

Info: [Etienne Vanaelst](#) 0474 64 23 23

Zaterdag 21 november: Dag van de Natuur in het Maldegemveld

Trefpunt: [loods Natuurpunt](#), (GPS: N 51.155117, E 3.47198), Urselweg 81 B, Maldegem-Kleit

Om: 9.00u - 17.00u (gelieve de pijlen te volgen bij laattijdige aankomst).

Info: [Kurt De Kesel](#) 0474 48 30 22, [Luc Dellafaille](#) 0494 06 60 78

Zondag 6 december: natuur- en landschapswandeling

Natuur- en landschapswandeling, iedere eerste zondag van de maand, in en rond het Maldegemveld en het Drongengoed.

Trefpunt: [Parking ANB](#), (GPS: N 51.151079, E 3.473074), Drongengoedweg, Ursel, op 200 m van Het Jagershof.

Om: 9.00u

Info: [Etienne Vanaelst](#) 0474 64 23 23

Zaterdag 12 december: beheervoormiddag Kanaalberm

Voor werkgerief en een drankje wordt gezorgd. Graag een berichtje vooraf.

Trefpunt: [Kanaalbrug](#), (GPS: N 51.117223, E 3.392866) kruispunt Hoekestraat - Zuidleie, Knesselare

Om: 9.00u-13.00u

Info: [Etienne Vanaelst](#) 0474 64 23 23